

PATVIRTINTA
Progimnazijos direktorės
2023 m. gegužės 22 d.
įsakymu Nr. V₁- 48

SMURTO PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO KĖDAINIŲ „RYTO“ PROGIMNAZIJOJE TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Smurto prevencijos ir intervencijos vykdymo Kėdainių „Ryto“ progimnazijoje tvarkos aprašo (toliau –Tvarkos aprašas) paskirtis – sukurti saugią, ugdymuisi palankią aplinką progimnazijoje, užkertančią kelią smurto, prievartos apraiškoms.

2. Tvarkos aprašas nustato smurto stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą Kėdainių „Ryto“ progimnazijoje.

3. Tvarkos apraše įtvirtinami susitarimai:

3.1. į smurtą, nepriklausomai nuo jo formos, progimnazijos aplinkoje būtina nedelsiant reaguoti ir jį stabdyti;

3.2. veiksmų imtis visais atvejais, kai bet kuris mokytojas, pagalbos mokiniui specialistas, progimnazijos administracijos atstovas ar kitas darbuotojas pastebi ar sužino apie bet kurią smurto formą;

3.3. visi smurto atvejai progimnazijos aplinkoje išsiaiškinami vadovaujantis Tvarkos apraše reglamentuotais susitarimais.

4. Visi progimnazijos bendruomenės nariai (mokiniai, mokytojai, pagalbos mokiniui specialistai, administracijos atstovai, mokinių tėvai (globėjai, rūpintojai) ir kiti darbuotojai turi būti pasirašytinai supažindinti su progimnazijos smurto prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašu.

5. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos.

Smurtas – sąmoningas jėgos taikymas, siekiant sužeisti ar įžeisti kitą asmenį, atviras ir sąmoningas fiziškai agresyvus elgesys kito žmogaus atžvilgiu.

Smurtautojas – asmuo, kuris smurtauja, inicijuoja smurtinius veiksmus ir / ar prisideda prie jų.

Smurtą patyręs asmuo – asmuo, prieš kurį buvo įvykdyti smurtiniai veiksmai progimnazijoje bei sąmoningai taikyta jėga siekiant sužeisti ar įžeisti.

Smurto stebėtojas – asmuo, matęs ar žinantis apie įvykusį smurtą.

Smurto prevencijos ir intervencijos vykdymo stebėseną – situacijos progimnazijoje stebėjimas renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

Smurto prevencijos vykdymas – nuolatinis procesas, apimantis esamų arba potencialiai galimų problemų identifikavimą, tinkamų priemonių joms spręsti parinkimą ir vykdymą, poveikio įsivertinimą ir tolesnių veiksmų planavimą.

Smurto intervencijos vykdymas – mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų, administracijos atstovų, kitų progimnazijos darbuotojų, mokinių ir jų tėvų (globėjų, rūpintojų) koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto stabdymą bei teikiamos pagalbos priemonių visumą.

Smurto rūšys - fizinis smurtas, emocinis (psichologinis) smurtas, seksualinis smurtas, nepriežiūra:

fizinis smurtas – tai faktinę ar potencialią fizinę žalą sukeltys sąmoningi veiksmai, sąveikos tų asmenų, kurie yra atsakingi už vaiką, turi jo pasitikėjimą ar santykinę valdžią bei kontrolę. Atsitiktinė žala ar sužeidimas nelaikomi smurtu;

emocinis (psichologinis) smurtas – tai judėjimo laisvę apribojantys veiksmai, nuvertinimo, menkinimo, žeminimo, šmeižto, grasinimo, gąsdinimo, atskyrimo, kvailinimo ar kitokie ne fizinio kontakto priešiški elgsenos modeliai, sukeltys ar sudarantys sąlygas sukelti žalą vaiko fizinei, emocinei, psichinei, dvasinei, moralinei ar socialinei sveikatai ir vystymuisi. Šie veiksmai yra sąmoningai atliekami asmens, turinčio tiesioginę valdžią, galią vaiko atžvilgiu ar vaiko pasitikėjimą;

seksualinis smurtas – tai vaikų įtraukimas į seksualinę veiklą, kuriai jie nėra pakankamai subrendę, kurią nevisiškai suvokia, į kurią nesugeba tinkamai reaguoti, kuria tvirkintojas siekia patenkinti savo seksualinius poreikius ar gauti su šia sritimi susijusį pelną;

nepriežiūra – vaiko atstovo pagal įstatymą ir (ar) už vaiko priežiūrą atsakingo asmens nuolatinis nepakankamas pagrindinių vaiko fizinių ir dvasinių poreikių tenkinimas ar netenkinimas, keliantis grėsmę vaiko fizinei, protinei, emocinei bei socialinei sveikatai ir raidai.

6. Progimnazijoje draudžiama bet kokia smurto forma, nukreipta:

6.1. mokinių prieš mokinius;

6.2. progimnazijos darbuotojų prieš mokinius, mokinių tėvus (globėjus, rūpintojus);

6.3. mokinių prieš progimnazijos darbuotojus;

6.4. vienu progimnazijos darbuotojų prieš kitus darbuotojus;

6.5. mokinių tėvų (globėjų, rūpintojų) prieš mokinius, progimnazijos darbuotojus.

7. Tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Lietuvos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190 patvirtintomis „Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijomis“.

II SKYRIUS

SMURTO STEBĖSENA IR PREVENCIJA PROGIMNAZIJOJE

8. Smurto stebėseną, prevenciją ir saugios aplinkos progimnazijoje kūrimą apima progimnazijos veiklą ir valdymą, socialinių bei emocinių mokinių kompetencijų ugdymą, pozityvaus progimnazijos mikroklimato kūrimą, pozityvių vertybių formavimą ir tėvų (globėjų, rūpintojų) įsitraukimą.

9. Progimnazijos veikla ir valdymas:

9.1. progimnazijos direktorius atsako už smurto prevencijos įgyvendinimą progimnazijoje ir saugios, sveikos, užkertančios kelią bet kokioms smurto apraiškoms ir žalingiems įpročiams aplinkos kūrimą;

9.2. saugios ir palankios mokiniams aplinkos kūrimu rūpinasi progimnazijos Vaiko gerovės komisija;

9.3. progimnazijoje puoselėjamos pozityvios vertybės, bendruomeniškumas, dėl kurių progimnazijos bendruomenėje susitarta ir kurias atitinka visų bendruomenės narių (mokinių, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų, administracijos atstovų, mokinių tėvų (globėjų, rūpintojų) ir kitų darbuotojų) elgesys ir veikla;

9.4. progimnazijoje yra susitarta dėl Mokinių elgesio taisyklių, kuriose aiškiai reglamentuojamas tiek pozityvus / laukiamas, tiek neleistinas / nepageidaujamas mokinių elgesys. Jomis vadovaujasi kiekvienas progimnazijos darbuotojas, siekdamas pastiprinti pozityvų mokinių elgesį bei atpažinti neleistiną ir tinkamai į jį reaguoti;

9.5. darbuotojų pareigybių aprašymuose numatyta atsakomybė už emociškai saugios ugdymosi aplinkos progimnazijoje puoselėjimą, reagavimą į smurtą ir patyčias pagal progimnazijoje nustatytą tvarką. Pedagoginiai darbuotojai ne rečiau kaip kartą per ketverius metus tobulina kvalifikaciją mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymo srityje, taip pat tobulina asmenines socialines ir emocines kompetencijas.

10. Mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas vykdomas nuosekliai ir reguliariai. Mokiniai mokomi pykčio valdymo, streso įveikos, bendravimo ir bendradarbiavimo ir kitų socialinių įgūdžių. Mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas vykdomas:

10.1. integruojant į mokomųjų dalykų ugdymo turinį;

10.2. įgyvendinant socialinio ir emocinio ugdymo LIONS QUEST „Paauglystės kryžkelės“ bei „Antras žingsnis“ programas;

10.3. integruojant į neformaliojo vaikų švietimo veiklas;

10.4. organizuojant akcijas „Veiksmo savaitė BE PATYČIŲ“, „Tolerancijos diena“ ir kt.

11. Smurto stebėseną, prevenciją ir saugios aplinkos progimnazijoje kūrimą vykdomas nuosekliai:

11.1. progimnazijos Vaiko gerovės komisija kartu su progimnazijos veiklos kokybės įsivertinimo darbo grupe atlieka tyrimus, reguliariai renka informaciją apie progimnazijos ugdymosi aplinkos saugumą, bendruomenės narių tarpusavio santykius, identifikuoja problemas;

11.2. į identifikuojamų problemų sprendimą, vykdomą smurto prevenciją ir saugios aplinkos progimnazijoje kūrimą įtraukia visus progimnazijos bendruomenės narius;

11.3. numato tinkamų prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimą, prevencijos programų vykdymą;

11.4. vykdo numatytas prevencijos ir intervencijos priemones, analizuoja jų efektyvumą.

12. Mokinių tėvai (globėjai, rūpintojai) įsipareigoja skatinti vaiką būti pozityviu progimnazijos bendruomenės nariu, ugdyti vaiko pagarbą bendraamžiams bei visiems progimnazijos bendruomenės nariams.

III SKYRIUS SMURTO INTERVENCIJA PROGIMNAZIJOJE

13. Visi progimnazijos darbuotojai nedelsdami reaguoja į smurtą nepriklausomai nuo smurto formos, turinio, lyties, amžiaus, socialinio statuso, religinės ar tautinės priklausomybės ar kitų asmens ypatybių ir jį nedelsiant sustabdo.

14. Mokytojo pareigybės apraše numatyta atsakomybė už emociškai saugios ugdymosi aplinkos progimnazijoje ir klasėje puoselėjimą, reagavimą į smurtą ir patyčias pagal progimnazijoje nustatytą tvarką. Klasės vadovas:

14.1. įvykus bet kuriai smurto formai prieš bet kurį mokinį nedelsdamas nutraukia smurtą, išsiaiškina situaciją ir registruoja į įvykį;

14.2. esant pagalbos mokinio sveikatai ir gyvybei poreikiui, nedelsdamas kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (progimnazijos visuomenės sveikatos priežiūros specialistas) ar institucijas (policija, greitoji pagalba, VTA skyrius), tėvus (globėjus, rūpintojus) ar kitus progimnazijos darbuotojus;

14.3. nedelsdamas tą pačią dieną organizuoja individualius pokalbius su smurtą patyrusiu mokiniu, smurtavusiu mokiniu, jei yra, su smurto stebėtojais;

14.4. tą pačią dieną informuoja smurtą patyrusio mokinio, smurtavusio mokinio, smurtą stebėjusių mokinių tėvus (globėjus, rūpintojus). Esant poreikiui kviečia visų mokinių tėvus (globėjus, rūpintojus) dalyvauti pokalbiuose;

14.5. tą pačią dieną numato veiksmų planą smurtą patyrusiam, smurtavusiam, smurtą stebėjusiems mokiniams. Esant poreikiui kreipiasi į pagalbos mokiniui specialistus (socialinį

pedagogą, psichologą, progimnazijos visuomenės sveikatos priežiūros specialistą) dėl pagalbos teikimo;

14.6. vykdo tolesnę smurto situacijos stebėseną;

14.7. esant sudėtingesniai ar pasikartojančiai smurto atvejui nedelsdamas informuoja progimnazijos direktorių, kreipiasi į progimnazijos Vaiko gerovės komisiją, perduoda surinktą informaciją apie įvykusį smurtą bei taikytas intervencijos priemones;

14.8. įtardamas apie mokinio patiriamą smurtą šeimoje (fizinis, emocinis (psichologinis), seksualinis smurtas, nepriežiūra) ar gavęs informaciją apie patirtą smurtą informuoja progimnazijos socialinį pedagogą ar Vaiko gerovės komisiją.

15. Progimnazijos socialinio pedagogo pareigybės aprašyme numatyta atsakomybė už emociškai saugios ugdymosi aplinkos progimnazijoje puoselėjimą, reagavimą į smurtą ir patyčias pagal progimnazijoje nustatytą tvarką. Socialinis pedagogas:

15.1. pastebėjęs smurtą nedelsdamas stabdo smurtą, išsiaiškina situaciją ir registruoja įvykį;

15.2. esant pagalbos mokinio sveikatai ir gyvybei poreikiui, nedelsdamas informuoja klasės vadovą ir kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (progimnazijos visuomenės sveikatos priežiūros specialistas) ar institucijas (policija, greitoji pagalba, VTA skyrius), tėvus (globėjus, rūpintojus), progimnazijos direktorių;

15.3. tą pačią dieną informuoja smurtą patyrusio mokinio, smurtavusio mokinio, smurtą stebėjusių mokinių tėvus (globėjus, rūpintojus). Esant poreikiui kviečia visų mokinių tėvus (globėjus, rūpintojus) dalyvauti pokalbiuose;

15.4. tą pačią dieną numato veiksmų planą smurtą patyrusiam, smurtavusiam, smurtą stebėjusiems mokiniams, vykdo elgesio korekciją, socialiai priimto elgesio modeliavimą;

15.5. esant poreikiui kreipiasi dėl pagalbos ir bendradarbiauja su suinteresuotomis institucijomis (policija, VTA skyrius, KŠPT);

15.6. vykdo tolesnę smurto situacijos stebėseną;

15.8. įtardamas apie mokinio patiriamą smurtą šeimoje (fizinis, emocinis (psichologinis), seksualinis smurtas, nepriežiūra) ar gavęs informaciją apie patirtą smurtą informuoja suinteresuotas institucijas (policija, VTA skyrius);

15.9. esant sudėtingesnei situacijai nedelsdamas informuoja progimnazijos direktorių apie įvykusį smurto atvejį, taikytas priemones ir kreipiasi į progimnazijos Vaiko gerovės komisiją, perduoda surinktą informaciją apie įvykusį smurtą bei taikytas intervencijos priemones.

16. Progimnazijos psichologo pareigybės aprašyme numatyta atsakomybė už emociškai saugios ugdymosi aplinkos progimnazijoje puoselėjimą, reagavimą į smurtą ir patyčias pagal progimnazijoje nustatytą tvarką. Psichologas:

16.1. gavęs informaciją apie įvykusį smurto atvejį nedelsdamas konsultuoja smurtą patyrusį mokinį, smurtavusį mokinį, jei yra, smurto stebėtojus.

17. Kiti mokytojai, pagalbos mokiniui specialistai, progimnazijos darbuotojai vykdo pareigybių aprašuose numatytus veiksmus, numatančius reagavimą į smurtą ir patyčias pagal progimnazijos nustatytą tvarką. Mokytojai, pagalbos mokiniui specialistai, kiti progimnazijos darbuotojai:

17.1. įvykus bet kuriai smurto formai prieš bet kurį mokinį nedelsdami nutraukia smurtą, išsiaiškina situaciją ir informuoja klasės mokytoją ar klasės vadovą;

17.2. dalyvauja įvykusio smurto tyrime, bendradarbiauja su suinteresuotais asmenimis ir institucijomis;

17.3. įtarę apie mokinio patiriamą smurtą šeimoje (fizinis, emocinis (psichologinis), seksualinis smurtas, nepriežiūra) ar gavę informaciją apie patirtą smurtą informuoja klasės vadovą, progimnazijos socialinį pedagogą ar progimnazijos Vaiko gerovės komisiją.

18. Progimnazijos Vaiko gerovės komisija vykdo reglamente numatytas veiklas. Vaiko gerovės komisija, gavusi informaciją apie smurto atvejį:

18.1. organizuoja posėdį ir įvertina turimą informaciją;

18.2. numato pagalbos (psichologinės, socialinės, pedagoginės, teisinės) smurtą patyrusiam mokiniui, smurtavusiam mokiniui, smurtą stebėjusiems mokiniams organizavimą ir sudaro veiksmų planą;

18.3. su veiksmų planu supažindina smurtą patyrusį mokinį, smurtavusį mokinį, smurtą stebėjusius mokinius, visų smurte dalyvavusių mokinių tėvus (globėjus, rūpintojus), informuoja smurtavusį mokinį ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus) apie plano nevykdymo pasekmes;

18.4. esant poreikiui koreguoja sudarytą veiksmų planą;

18.5. vykdo plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja pakartotinius posėdžius situacijai įvertinti;

18.6. informuoja progimnazijos vadovą apie esamą situaciją.

19. Progimnazijos direktorius vykdo pareigybės apraše numatytas funkcijas ir atsako už emociškai saugios ugdymosi aplinkos progimnazijoje puoselėjimą, reagavimą į smurtą ir patyčias pagal progimnazijoje nustatytą tvarką. Progimnazijos direktorius, gavusi informaciją apie smurto atvejį progimnazijoje:

19.1. sukviečia suinteresuotus asmenis ir įvertina turimą informaciją;

19.2. informuoja suinteresuotas institucijas apie įvykusį smurto atvejį;

19.3. bendradarbiauja su suinteresuotomis institucijomis dėl įvykusio smurto atvejo.

20. Mokinių tėvai (globėjai, rūpintojai) vykdo Mokymo sutartyse nurodytus įsipareigojimus:

20.1 mokinių tėvai (globėjai, rūpintojai), kurie žino ar įtaria, kad vaikas patiria smurtą, patyčias ar yra jų sukėlėjas, turi nedelsdami kreiptis į klasės vadovą, socialinį pedagogą ar psichologą;

20.2 mokinių tėvai (globėjai, rūpintojai) privalo atvykti į progimnaziją, kai yra kviečiami dėl iškilusio smurto ar patyčių atvejo, atsakingai priimti mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų rekomendacijas ir aktyviai bendradarbiauti.

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

21. Progimnazija vadovaujasi progimnazijos veiklos planavimo dokumentais (Strateginiu planu, Metiniu veiklos planu, Ugdymo planu), Darbo tvarkos ir Vidaus tvarkos taisyklėmis, darbuotojų pareigybių aprašuose numatytomis funkcijomis, „Smurto prevencijos ir intervencijos vykdymo Kėdainių „Ryto“ progimnazijoje tvarkos aprašu“, vykdo ilgalaikes tikslines socialinio ir emocinio ugdymo programas LIONS QUEST „Paauglystės kryžkelės“ bei „Antras žingsnis“, kuriose numatyti veiksmai bei nuostatos neprieštaruja šiam Tvarkos aprašui.

22. Mokiniai su „Smurto prevencijos ir intervencijos vykdymo Kėdainių „Ryto“ progimnazijoje tvarkos aprašu“ pasirašytinai supažindinami iki kiekvienų mokslo metų rugsėjo 15 d.

23. Klasių vadovai su „Smurto prevencijos ir intervencijos vykdymo Kėdainių „Ryto“ progimnazijoje tvarkos aprašu“ mokinių tėvus supažindina išsiųsdami nuorodą elektroniniame Tamo dienyne.

24. Visi dokumentai, esantys mokinio asmens byloje, ir duomenys, susiję su mokiniu ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniais ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti mokinio teises ir teisėtus interesus.